

Åpen publisering, Plan S og forlagsforhandlingene

BIBSYS-konferansen, 12. mars 2019

Nina Karlstrøm, Seksjonssjef lisensavtaler og åpen tilgang, Unit

Innhold

- Mål og retningslinjer i EU og Norge
- Status forhandlingene
- Plan S: Oppdatering
- Veien videre

Målsettinger i EU og i Norge

- *EU Council Recommendation med mål at alle vitenskapelige artikler skal være åpne fra 2020*
- *Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige artikler. Alle artikler åpne innen 2024.*
- *Våren 2018: Robert-Jan Smits fikk oppdrag om å sørge for at OA innen 2020 ble en realitet*
- *September 2018: Plan S*

Veileder til implementering av Plan S – hovedtrekk i forslaget

- Siste versjon av artikkel gjøres **umiddelbart tilgjengelig** gjennom åpent tidsskrift/plattform eller åpent arkiv
- Forfatteren/institusjonen **beholder opphavsrett** og gir en **ikke-eksklusiv tillatelse** (lisens) til å utnytte forskningen
- Vitenskapelige artikler **fagfellevalueres** i tråd med etablerte standarder i fagfeltene
- cOAlition S-medlemmer vil **bidra til støtte** til OA-publisering
- **Tre alternativer**
  1. Åpen publisering direkte (gull/platinum OA)
  2. Parallell deponering (grønn OA) – ingen embargo
  3. Åpen publisering i abonnements-tidsskrift under overgangsavtale (hybrid OA)

Forhandlingene før

- Rene abonnementsavtaler
- Betaling for lesing

.... og nå

- Overgangsavtaler
Avtale med IoP Publishing i 2017
- Både lesing og publisering
- Åpen publisering eller hybrid uten dobbelbetaling
- Tilfredsstiller kravene fra Plan S

- 2018/2019 –
Hovedvekt på de 4 store (70%)

- Kvalitet må fortsatt stå i fokus!

Internasjonalt samarbeid for åpen tilgang OA2020

Slutterklæring fra oa2020 - Berlin 14 – 2.-4.12.2018

Europa står ikke alene

We are all committed to authors retaining their copyrights

We are all committed to complete and immediate open access

We are all committed to accelerating the progress of open access through transformative agreements that are temporary and transitional, with a shift to full open access within a very few years.

These agreements should, at least initially, be cost-neutral, with the expectation that economic adjustments will follow as the markets transform.

37 land

Plan S-land + Kina, Japan, University of California, Sør-Afrika, Ungarn, Tyskland, Sverige, Irland, ...

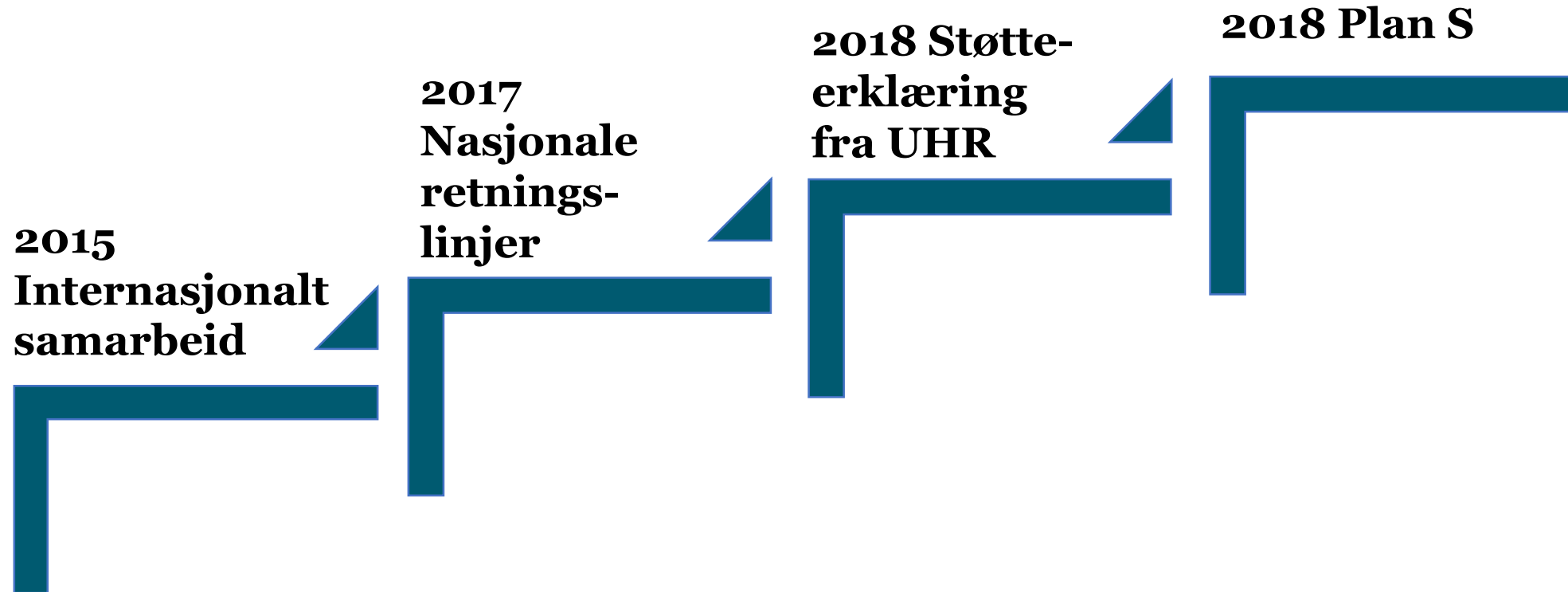
Sterkt europeisk samarbeid gjennom EUA

Tyskland:
Avtale med
Wiley = 9% av
Wileys artikler
blir åpne fra
2019

Gradvis styrking av forhandlingsposisjon

**Beskjeden til de store internasjonale forlagene:
Dere er dyktige, og vi vil helst fortsette å samarbeide med dere, men ikke til de betingelsene dere i dag stiller!**

Hvor vil vi?

- Åpen publisering i tidsskrifter med god kvalitetssikring (fagfelle vurdering og redaksjonelt arbeid) og
- Publisering med høy teknisk standard (åpne API'er, indeksering, maskinlesbarhet, gjenfinnbarhet, langtidslagring)
- Gratis for enkeltforskere både å publisere og å lese
  - *og gratis for alle å lese*
- Dagens pengestrømmer «omdirigert» fra abonnement til betale-for-publisere-løsninger
- Tilpassede løsninger: One size doesn't fit all
  - Men husk at dette er et fritt marked hvor aktørene beslutter

Internasjonale prosesser

- Utvidelse av cOAlition S
- Revidering av Plan S veileder
- Forsterket kontakt om forhandlinger både internasjonalt (OA2020) og i Europa (EUA)
- Gap-analyse i regi av cOAlition S: Kartlegging av behov for åpne kanaler i fagfeltene
- Samarbeid mellom felles tjenester for publiseringskanaler, arkiv, overgangsavtaler (DOAJ, DOAR, NPI, ESAC)
- Modeller for OA-overgang for Learned Society-utgivere (Wellcome/UKRI)
- EUA-utredning om Publish&Read-avtaler

Hva skjer i Norge?

- Norsk innspillsrunde til Plan S går inn i internasjonale arbeidet med veileder og i Forskningsrådets eget arbeid med implementering.
- Forhandlingene nærmer seg slutten - «Reservetiltak» i tilfelle lesetilgang brytes

Samarbeid i Norge

- Nært samarbeid Forskningsrådet – Unit – UHR både om åpen publisering og åpen forskning generelt.
  - Unit – Handlingsplan for digitalisering - Åpen forskning ett av satsingsområdene
  - UHR – Tiltaksplan for åpen forskning
  - Forskningsrådet – Strategi for Open Science
  - Felles samarbeid med institusjonene om løsninger på utfordringer vi ser vil komme
  - Etablerer nå samarbeid med fagforeningene – Flott med forlagene også
- *Dere inviteres til planlagte arbeidsmøter hos Unit 27.3. og 28.3.*